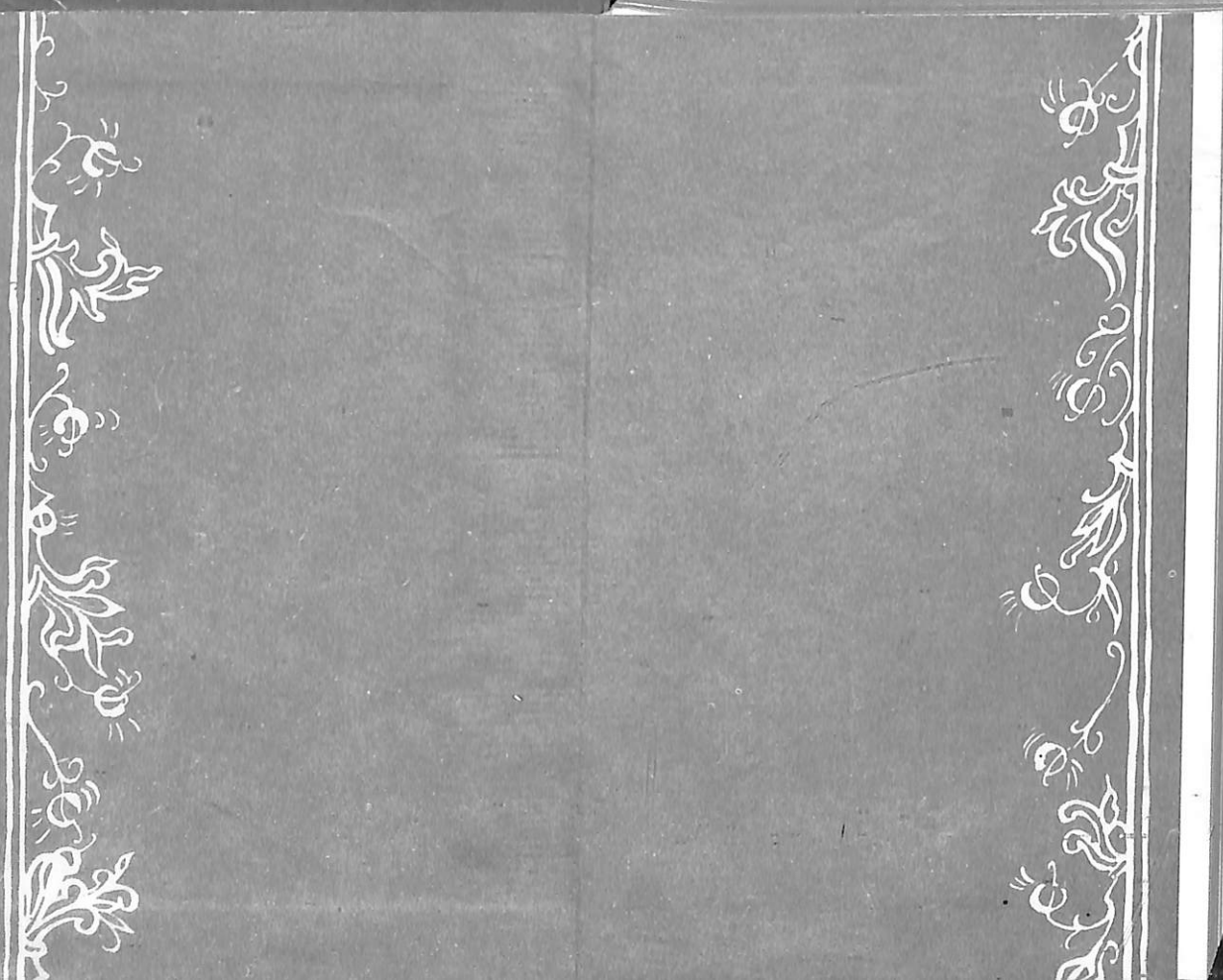

МУДРІСТЬ НАРОДНА

Збірник тридцять четвертий

І
П
П
-
І
О
І
І

6
и
»
32

ПОРТУГАЛЬСЬКІ
ПРИСЛІВ'Я
ТА ПРИКАЗКИ

Упорядкування
та вступне слово
Маргарити
Жердинівської

Київ
Видавництво художньої літератури
«Дніпро»
1982

82.33—6
П60

В сборник вошли лучшие пословицы и поговорки, в которых отображен многовековой жизненный опыт португальского народа.

З португальської переклав
Михайло Литвинець

Художник-ілюстратор
Евген Монін

П $\frac{70500-193}{M205(04)-82}$ 193.82. 4703000000

© Упорядкування, український переклад, вступне слово, художнє оформлення.
Видавництво «Дніпро», 1982 р.

ВСТУПНЕ СЛОВО

Великий іспанський письменник Мігель де Сервантес назвав прислів'я «короткими висловами, що породжені довгим досвідом». Кожний народ протягом багатьох століть у своїх прислів'ях та приказках поетично відтворює відомості з різних сфер свого життя і побуту. Перші записи зразків народної мудрості, як вважають, зробив Арістотель; крім того, прислів'я та приказки зустрічаються також у біблійних оповідах, у Корані, в давньоіндуському збірнику казок-притч Панчатантра, а в слов'янських літературах їх можна знайти на полях хронік та житійних описів.

На Піренейському півострові, де лежать Португалія та Іспанія, культура й мова яких мають спільні корені, ще задовго до появи писемної літератури, що виникла у XII ст., існувала усна на-

родна поетична творчість — саме вона дала початок старовинній португальсько-галісійській ліриці, яка, в свою чергу, й започаткувала португальську та іспанську літератури. На пергаментях старовинних португальських збірників поезії, так званих «кансьйонейру», зафіксовано чимало прислів'їв та приказок, які потім використовували у своїй творчості визначні португальські письменники Жіл Вісенті (1465—1536), Монтемажур (1520—1561), Жуїш ді Камоєнш (1524—1580) та інші. В основі прислів'їв лежать метафори, порівняння, алегорії. Як художнє узагальнення народної мудрості прислів'я в афористичному стислому вигляді висловлюють філософські поняття про найрізноманітніші грані людського буття. Адже народна мудрість накопичується протягом століть, передається з уст в уста і вдосконалюється, поступово набуваючи виразності та лаконічності. Приказка, на відміну від прислів'я, граматично або логічно не завершена і не завжди має узагальнений повчальний зміст. Вона звичайно коротша від прислів'я, бо становить собою тільки елемент судження, а не ціле судження. Так само як прислів'я, приказка дуже ши-

роко вживається в народній мові, надаючи їй виразності та барвистості: «Чуже горе не лікує моєї біди», «Радість — це здоров'я душі», «Міцне вино, та слабка голова», «Впевнена рука не тремтить», «І крихти — хліб». У багатьох європейських народів є близькі за змістом і формою прислів'я та приказки — це пояснюється схожими умовами життя в певний історичний період, взаємодією національних культур та подібністю життєвих ситуацій, притаманних людському суспільству. Такі, наприклад, вислови, як «Хто пізно встає, той весь день поспішає», «Працьовитій людині сама доля підставляє плече», «Молодість гуляца — старість непутяця», входять до португальського паремічного фонду, але їх можна знайти в тій чи іншій формі майже у всіх народів Європи.

Дуже велика частина португальських прислів'їв ґрунтується на реаліях народного життя. Вони іноді позбавлені поетичного образу і є результатом життєвого спостереження, що має пряме значення: «Який хазяїн, такий і в домі лад», «Скажи мені, хто твої батьки, і я скажу, хто ти такий», «Хто жениться

без кохання, той живе зі стражданням». Португальський народ відіграв велику роль в епоху географічних відкриттів; у португальській літературі навіть виник своєрідний «географічний цикл», пов'язаний з оповіданнями про морські подорожі й корабельні аварії, про відкриття в Африці, Азії та Америці. Морю відведено значне місце в португальських прислів'ях та приказках: «Хто не ризик, той моря не перепливе», «Моряк пізнається тоді, коли находить буря», «Розбитому кораблю — всі вітри супротивні», «Всі лоцмани добрі, коли гарна погода».

Незважаючи на довгі виснажливі війни, які вів португальський королівський двір під час колоніальної експансії, португальський народ понад усе прагнув миру. Колоніальним загарбницьким зазіханням правлячих кіл народ протиставляв свою життєву мораль, що узагальнювалась у таких висловах: «Хто живе в мирі, той спить спокійно», «Війну перемагає проста мужність, а не добра зброя», «Краще погана згода, ніж добра гризота».

Крім мореплавства, основною сферою діяльності португальських трудящих зав-

жди було сільське господарство. Такі прислів'я, як «У доброго хлібороба всяка земля добре родить», «Хочеш мати людську шану, будь у полі зрану», «В того доля зла, хто не має ремесла», засвідчують шанобливе ставлення португальців до праці та до її наслідків.

Знання завжди високо цінувалися португальським народом. Небагато було письменних людей у країні, ще й тепер Португалія посідає одне з останніх місць в Європі за кількістю освічених громадян. Та це не вада, а біда народу, правителі якого ніколи не піклувалися про його освіту. Народна мораль з повагою ставиться до знань: «Скільки знаєш, стільки й значиш», «Більше варта година з розумним, ніж ціле життя з дурним», «Хто не знає і не вчиться, той з ослом рідниться», «Знання — не речі й не обтяжують плечі».

Як і кожний народ, португальці люблять свій край, батьківську оселю: «Хай краще буду без рук і ніг, аби серед братів моїх», «Батьківський дім — школа для дітей», «Краще загину, ніж зраджу батьківщину» — так висловлює народ свою любов до батьківщини. До прислів'їв про батьківщину приєднуються прислів'я про

вірних друзів, яких цінують не менше, ніж родичів: «Важко на світі без друзів жити», «Добрий друг — найближчий родич», «Той багатий, кому судилось вірних друзів мати».

Невичерпним джерелом натхнення португальського народу є мальовничі природи країни. Спостереження над нею ставали у пригоді і хліборобам, і мореплавцям: «Туман на верховині — дощ у долині», «Світла земля не дає доброго хліба», «Чайки на землі — знак доброї погоди».

Народ ніколи не був пасивним спостерігачем подій, він завжди давав життєвим явищам належну оцінку, завжди вірив і вірить, що добро перемаже зло, а правда — брехню, що чесність і порядність повинні бути визначальними у характері людини: «Чини добро й нікого не бійся», «Брехня розвіється, мов порохня», «Благородніша чесна бідність, аніж збідніле благородство». Народна мораль завжди захищала скривджених і бідних, таврувала усіляких гнобителів, засуджувала різні людські вади, такі, як, наприклад, нахабство, лицемірство, злодійство, пияцтво: «Настільки багатий, настільки й проклятий», «Блаженне об-

личчя, а вдача — лисича», «Людей більше топиться у вині, аніж у воді», «Хто зі зlodієм дружить, той зlodій сам».

Дуже важливою є антирелігійна спрямованість багатьох португальських прислів'їв, адже засилля католицької церкви, жахливі часи інквізиції завжди викликали протест серед простого люду: «Монах і ворожка — дві лапи одного чорта», «Хто був ченцем, той не стане ні другом, ані кумом», «Чернець, черниця і ворожка — тріє різних людей і всі — неправдиві».

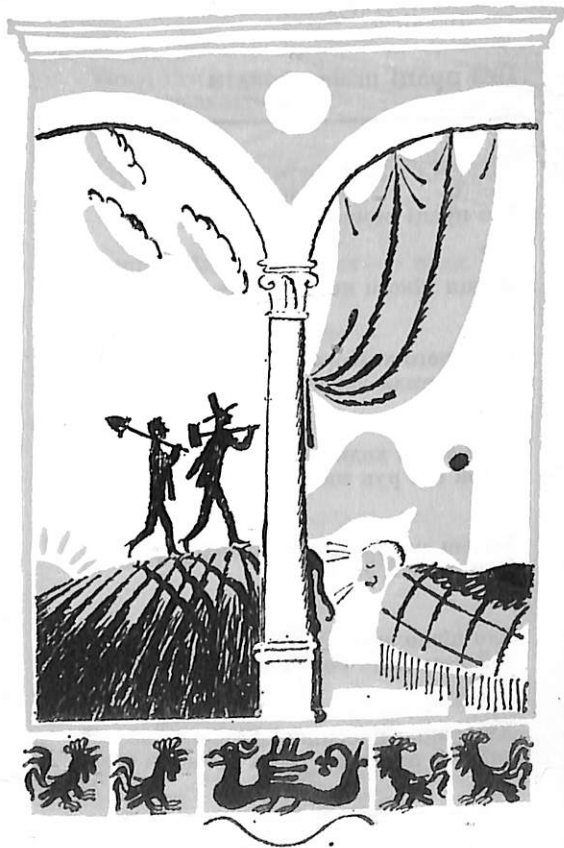
Незважаючи на важкі умови життя, на всі випробування, що випали на долю португальського народу, він не занепадав духом і з вірою дивиться в майбутнє, несучи в собі заряд оптимізму, той справді життєдайний заряд, без якого неможлива боротьба за краще, щасливе життя: «Тінь проходить, а світло залишасться», «Колись буде свято і на нашій землі», «Доброчесність перемагає порок», «Правда завжди зверху».

Португальські прислів'я та приказки вартувалися та вдосконалювалися протягом віків. Нові часи створюють нові крилаті вислови, які теж пройдуть довгий шлях, поки навечно не залишасться

у культурній спадщині португальського народу.

При підготовці цього видання упорядник користувався таким джерелом: Фернандо ді Мелло, «Нова збірка португальських прислів'їв», видана 1974 року в Лісабоні.

Маргарита Жердинівська

Без праці немає поваги

Без праці немає поваги.

°

Праця нікого не принижусь.

°

У доброго хлібороба
всяка земля добре родить.

°

Біля землі ходити —
треба сто рук мати.

°

Хочеш мати людську шану,
будь у полі зрану.

°

Хто пізно встає,
той весь день поспішає.

°

Хто ранки просипає,
той усе втрачає.

Тому, хто пізно встає,
рано смеркається.

°

Хто любить ремесло своє,
той рано до праці стає.

°

Сонце зайшло, селянин — з поля.

°

Чи їсти, чи працювати —
все треба починати.

°

Не зготуєш омлета,
не розбивши яєць.

°

Закрути діло,
а потім воно саме покотиться.

°

Кому соромно працювати,
хай тому соромно буде їсти.

°

Усякий хліб смачний,
коли його сам заробляєш.

Праця важка,
а її плід солодкий.

Праця ще нікого не розорила.

В того доля зла,
хто не має ремесла.

Хто набув ремесло,
той не помре з голоду.

Молодість гуляща —
старість непутяща.

Молодість дбайлива —
старість щаслива.

Хто замолоду не працює,
той у старості спить на соломі.

Краще чоловік роботящий
і невродливий,
аніж гарний та лінивий.

З працювитим чоловіком
усі ручкаються.

Працювितій людині
сама доля підставляє плече.

Дотепне слово смішить,
а вміла робота вчить.

Навіть бог без людей
нічого не зробить.

Праця несе заможність,
а лінощі — убогість.

Страждай, щоб знати,
і працюй, щоб мати.

Чесна дівчина працює завзято,
бо їй і робота — свято.

Улюблене діло робиться швидко.

Хто за все береться,
тому нічого не дасться.

Хто спішить,
той мусить двічі робить.

Хто спішить,
той може голову скрутить.

Хорт, що багато зайців піднімає,
жодного не доганяє.

На інших покладайся, а роби сам.

Коли тесля має дерево, щоб тесати,
а жінка борошно, щоб замісити тісто,
то вона знайде, чим затопити,
а він — що з'їсти.

Два нерівні камені
борошна не змелють.

Хто чекає чобіт у спадщину,
той все життя босий ходить.

З ним не змелеш муки
і хліба не спечеш.

Для ледаря дурного всі дні —
святкові.

Поганий той пастух,
якого хвалить вовк.

Хто змазав свій віз,
той волам допоміг.

Карета рипить — просить змастити.

Поки не помив корзин,
не збирай винограду.

На зайців не полюють,
б'ючи в барабан.

Хто до млина заходить,
той у борошні виходить.

Форель шароварами не ловлять.

°

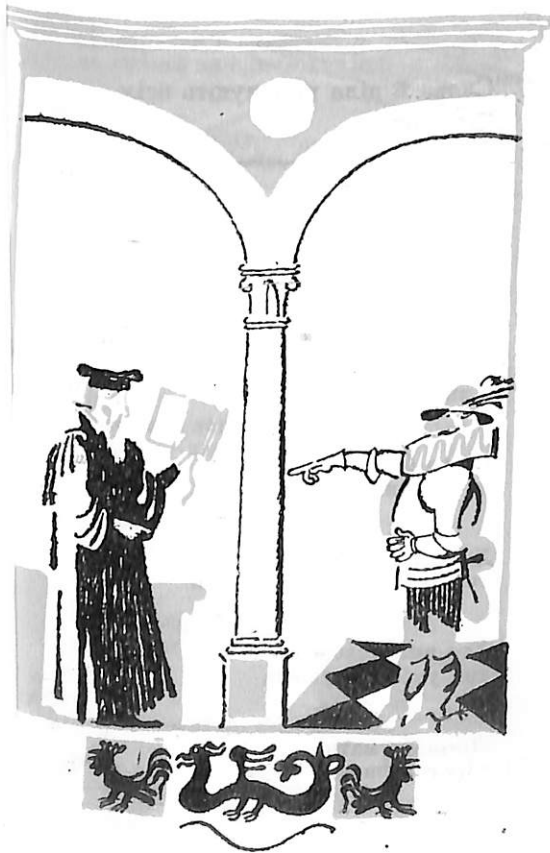
Без натуги на гору не зійдеш.

°

Рим і Лісабон
не за один день постали.

°

Іспанці не скоро збудували Самору.

Слова й діла показують всім,
хто є ким

Слова й діла показують всім,
хто є ким.

Добре слово коштує мало,
а значить багато.

Слова без справ —
це стрілянина без куль.

Хто скільки знає мов,
той стільки разів людина.

Хто вмів говорити,
той уміє й слухати.

Легше думати,
ніж говорити.

«Говорити» й «робити»
не сидять за одним столом.

Балакун робить
свого друга німим.

Дорожче одне вчасне слово,
ніж двоє запізнілих.

Стара істина — нова,
коли сказана до речі.

Чоловіків ловлять на слові,
а биків — за роги.

Що менше думок,
то більше балачок.

Що більше балачок,
то більше помилок.

Мовчун завжди виграє.

Красномовне мовчання —
найкраща відповідь.

○

Хто мовчить,
той не перечить.

○

Хто мовчить,
той менше помиляється.

○

Того, хто вмів мовчати,
називають святим.

○

Мовчуна часто сприймають
за мудреця.

○

Мовчання —
це хитрість дурних.

○

Бережись мовчазного чоловіка
і собаки, що не гавка.

○

Обіцянка від діла далеко відлетіла.

Хто багато обіцяє,
той мало дає.

○

Багато обіцяти — це все одно
що не дати.

○

Добре слово мало коштує,
а чується далеко.

○

Добра думка не дасть спіткнутиє.

○

Поважають тих,
хто не розкидає слів пустих.

○

Найкраще таємницю зберігає той,
хто її не знає.

○

Глибше ранить мова лестуна,
ніж шабля переслідника.

○

Серед чужих людей будь обачний.

На короля не нарікай проходячи,
бо в нього всюди родичі.

○

Коли не хочеш,
щоб інші плели плітки,
то перший сам замовкни.

○

Нема перукаря німого,
ані співака глухого.

○

Краще думати, а потім говорити,
аніж говорити, а потім думати.

○

Про тих, хто знаменитий,
треба менше говорити.

○

Хто завжди про великих говорить,
той — малий.

○

З «так» і «ні» виникає суперечка.

○

Найлегше в світі —
це радити і лаяти.

Хай доля боронить від тих,
хто нам лиха бажає
і нас же вихваляє.

○

До тих,
що кидають слова лихі,
будьмо глухі.

○

Слово і камінь зриваються,
та назад не вертаються.

○

Брутальні люди жалють болючіше
за комах.

○

Подумай двічі перед тим,
як раз сказати.

○

Кому відкрисш тасмницю,
тому віддаси і свою свободу.

○

Той,
з ким ділишся тасмницею
й горем, стає твоїм сеньйором.

Риба хоч і мовчить,
а й то на гачок втрапляє.

○

Язык скаже те,
що на серце ляже.

○

Хто язык має,
той до Рима дійде і назад прийде.

○

Правда завжди зверху.

○

Де нема правди,
там облуда переважає.

○

Правда — світла,
а брехня — темна.

○

Брехня триває доти,
поки не з'явиться правда.

○

Хто завжди бреше,
той сорому не відчуває.

Від хати брехуна
тільки головешки залишилися,
а ніхто не вірить,
що згоріла вона.

○

І маленький обман застить очі,
як туман.

○

Мисливські вигадки знамениті —
не найбільші в світі.

○

Найкраще бреше той,
хто здалеку прийшов.

○

Хто зробивсь брехливим,
той мусить бути пам'ятливим.

○

Хто дуже тобі лестить,
той хоче тебе обдурить.

○

Хто найбільше присягається,
той найбільше обманює.

Брехня розвіється, мов порохня.

°

Краще німий язик, ніж брехливий.

* *

*

Скільки знаєш, стільки й значиш.

°

Більше варта година з розумним,
ніж ціле життя з дурним.

°

Краще плакати з розумними,
ніж сміятися з дурними.

°

Учений знає, що всього не знає,
а невіглас вважає, що все знає.

°

Хто знає, той силу має.

°

Вгадувати — добре,
а знати — ще краще.

Що більше живемо,
то більше знаємо.

°

Знання шкоди не вчиня.

°

Знання не лише в голові носять.

°

Знання — не речі
й не обтяжують плечі.

°

Хто помиляється, той навчається.

°

Хто не знає і не вчиться,
той з ослом рідниться.

°

Щоб навчати — треба знати.

°

Хто більше знає, той більше вчиться.

°

Хто буває всюди,
той знання набуде.

Ті, яких б'ють, досвідченими стають.

°

Хто багато жив, знає менше за того,
хто більше бачив.

°

Досвід породив науку.

°

Щоб знати — не досить читати,
потрібно жити й бачити.

°

Не сором питати, а сором —
не знати.

°

Ніхто не народжується вченим.

°

Щоб стати знаменитим,
обирай зброю чи книгу.

°

Добре читання лікує горювання.

°

Плач і вчись — здобудеш сміючись.

Людину гублять три речі:
багато говорити й мало знати,
багато жадати й мало мати,
багато з себе вдавати й мало значити.

°

Хто до тридцяти не може,
до сорока не вміє
і до п'ятдесяти не має,
той як був,
так і буде чоловік пустий.

°

Хто суті не зрозумів,
той тягне віз попереду волів.

°

Я тобі —
про звичайний часник,
а ти мені —
про земляний горіх.

°

Якщо дурний іде в Сантарен¹,
то дурним звідти й прийде.

¹ Сантарен — португальське місто,
центр однойменного округу.

Хто в Коїмбрі¹ побуде,
той знання набуде.

Хто не був у Сарагосі²,
той краси не бачив досі.

Для тямущих і нятяку досить.

Не знати — це погано,
але не хотіти знати — ще гірше.

Ніхто не знає менше,
як кожен сам про себе.

Ті, що не вміють,
роблять усе собі на шкоду.

Запізнілі думки завжди найкращі.

¹ Коїмбра — португальське місто,
промисловий та культурний центр.

² Сарагоса — мальовниче місто
в північно-східній Іспанії.

Перемогти себе самого — це більше,
ніж перемогти світ.

У гарного вчителя — гарний учень.

Часто погане листя
ховає найкращий плід.

Змінюється час
і за ним-таки змінюються думки.

Незнання — то кепський поради́к.

Якщо ревеш ослом, то й відбрикуйся.

Самолюбство наморочить голову
і затьмарює розум.

Тому, хто помиляється,
вибачають раз, а не всякчас.

Ліпше домовитись, аніж побитись.

Перш ніж кусати, глянь —
то камінь чи хліб.

Сиди на своєму місці —
й тебе ніхто не прожене.

Перед тим як увійти,
подумай про вихід.

З однієї корови
двох шкур не здирають.

Ходячи по ринку,
не ловися на дешевинку.

Не сварися через зайця,
хай дурні зляться.

Не всі, хто вчитись ходить,
стають ученими.

Хто швидко мізкує,
той швидко вчиться.

Хто багато вчиться,
той ученим стає.

Хто не вчиться сам,
того ніхто не навчить.

В зачиненій шафі
книги нікого ще не навчили.

Вченому найбільше допікають неукі.

Неук осуджує всіх,
а сам більше говорить про те,
в чому тямить найменше.

Осел під професорським ковпаком
буде ще більшим ослом.

Хоч яке гарне осленя,
та ніколи з нього не буде коня.

Однаково для осла, чи мед,
чи бугила.

Неук на сліпця схожий.

°

Осел і в Рим сходить,
та залишиться дурним.

°

Краще самому бути ослom,
ніж з ослom сперечатись.

°

Сказав осел до мула:
«Геть звідси, вухатий!»

°

Вдоволенний осел живе довго.

°

Не тільки осел солону їсть,
а сміються лише з нього.

°

Хто має осла і пішки йде,
той сам ще більший осел.

°

Двома дорогами водночас не ходять.

°

Нема гіршого сліпця за того,
хто не хоче бачити.

В країні сліпців хто має око,
той і король.

°

Безрозсудливі влаштовують
святкування,
а розважливі розкошують на ньому.

°

Легше дати пораду, ніж знайти ліки.

°

Потрібно питати і в подушки поради.

°

Згадують добру пораду,
як уже позаду.

°

Хоч і маєш свій розум,
але доброї поради не відкидай.

°

Хто не зважає на добрі поради
й не слухає старих людей,
той колись та пропаде.

°

Хочеш доброї поради —
мусиш у старших спитати.

Старий губиться, бо не може,
а молодий тому, що не вміє.

°

Старий вовк не втрапить у пастку.

°

Старе дерево нелегко викорчувати.

°

Краще стара дорога,
ніж нова стежка.

°

Зі старих мотків
не витчеш доброго полотна.

°

Молодому мисливцеві —
старий гончак.

°

Стара риба знається
на всіляких гачках.

°

І в старій мисці юшка смачна.

Батьківський дім — школа для дітей

Батьківський дім — школа для дітей.

Лише на рідній землі шукай своє
щастя.

Краще загину,
ніж зраджу батьківщину.

Для нас Лісабон —
казкова краса і земний закон.

Батьківська любов для дітей —
як повітря.

Руками вирощують рослину,
а вихованням — людину.

Кожен у домі своїм
почувається королем.

У своїй домівці править і вугляр.

І півень на своєму сідалі
нічого не боїться.

У своїм домі судді немає.

Власна хата —
і вже ти нікому не завада.

Добре тому ходити в гості,
в кого є своя домівка.

Хто чекає гостей,
той накриває стіл
і не зачинає дверей.

Гість у домі — день святковий.

Дім без світла —
це могила для живих.

°

У доброму домі
часто поселяється нещастя.

°

У домі, де немає хліба,
всі сваряться і всі неправі.

°

У темний дім не заходить радість.

°

Домівка без вогню —
це тіло без душі.

°

Від злюки й диму
всі тікають із дому.

°

Не заглядай в чужий дім,
а піклуйся своїм.

°

Хто не має дому,
той і життя не має.

Смирніє і лютий бугай,
коли втрапить в чужий край.

°

Щасливий не той,
хто за морем розбагатів,
а хто додому приплив.

°

Скажи мені,
хто твої батьки,
і я скажу, хто ти такий.

°

Які самі, такі й ближні.

°

В нахабного батька —
неслухняна дочка.

°

Коли заходиш у місцину яку,
питай спершу матір, а не дочку.

°

Який хазяїн, такий і в домі лад.

°

Яка Марія, така й дочка зріє.

Як піс півень старий,
так запіс й молодий.

○

Який птах, таке й пташеня,
який хлопець, така й рідня.

○

Яка лоза, такий і виноград,
яка мати, така й дочка.

○

Це такий чорт, як і його батько.

○

Кобиляче вихання
жеребчику не вадить.

○

Старий батько і подертий рукав —
це не ганьба.

○

Не соромся старої матері
й латаної сорочки.

○

Хлопчик і жучок-світлячок —
кожен свій матері здається золотим.

Ліпше кепський батько,
ніж добрий вітчим.

○

Хай краще буду без рук і ніг,
аби серед братів моїх.

○

Хай доля веде мене туди,
де мої сестри й брати.

○

Старший брат — це другий батько.

○

Коли тебе знайшло щастя,
лиши його вдома.

○

Дитя найкраще почуває себе
на руках у матері.

○

Батьківська любов,
як сонце, — всіх дітей гріє.

○

Коли малі діти — болять голова,
а виростуть — заболить серце.

Батьківський біль
сильніший за зубний.

Дітей не балуй, якщо хочеш,
щоб вони щастя знайшли.

Діти вирости — біди подвоїлись;
діти одружились — біди вирости.

Двоє чи троє дітей — радують,
а семеро чи восьмеро — мучать.

Одній пташці
важко вигодувати пташенят.

Дай синові добре ім'я
та гарне ремесло
і вважай, що йому повезло.

Зроби сина своїм спадкоємцем,
а не комірником.

Помилки дітей — це вина батьків.

У поганих дітей —
погані друзі.

Завжди пам'ятай —
між батька та братів не встривай.

Коли сваряться жінка й чоловік,
ти прикуси язик.

У святого батька син чортяка.

У дбайливого батька
син марнотратець.

Кінь і жеребчик ніколи не думають
однаково.

Батько синові дає,
хоч собі й чинить шкоду,
а син — батькові, коли має вигоду.

Добрый батько любить,
а поганий страждає.

Батько — синові і друг, і поміч,
і кара.

○

Добре мати матір, навіть лиху.

○

Добре виховувати дітей,
не будучи їх матір'ю.

○

Добре замужем тій,
що не має ні свекрухи, ні зовиці.

○

Спершу мати заплаче,
ніж син зітхне.

○

Кому бог не дав дітей,
тому чорт племінників підкинув.

○

Кожна смоква тримається своєї гілки.

○

Кожна сім'я зі своїм звичаєм,
а кожна пряля зі своїм веретеном.

Кожна родина має свого безумця,
а кожен безумець — свою химеру.

○

Женитись — женись,
але спершу роздивись,
щоб не шкодував колись.

○

Якщо маєш глузд,
тоді женися на дочці судді.

○

Хто жениться на гаманці,
той сам дешевина.

○

Шукай не королівну,
а собі рівну.

○

Хто пізно одружився,
той в біді опинився.

○

Того дня, коли женишся,
ти вбиваєш себе
або виліковуєш.

Перед тим, як вирушити на війну,
помолись раз,
перед тим, як сісти на корабель,
помолися двічі,
а перед тим, як одружитись, — тричі.

○

Хто похапцем жениться,
той довго кається.

○

Хто кохає заміжню,
той живе в позичку.

○

Хто жениться без кохання,
той живе зі стражданням.

○

Заради срібної монети, синку,
не бери поганої жінки.

○

Найбільше себе карає той,
хто погано одружується.

○

Як мучитися через лиху жінку,
то краще не женитися довіку.

Як хата підметена й жінка зачесана,
то й світ здається кращим.

○

Палац побілений —
значить, гідальго одружений.

○

Як до поганої дочки та добрий
посаг — в дівках не засидиться.

○

Свіжу рибу зразу продай,
а дореслу дочку
швидше заміж віддай.

○

Дочка заміжня —
вдома лишня.

○

Одружи сина, коли захочеш,
а дочку видай заміж,
коли зможеш.

○

Що женити когось,
що кумуватися з кимось —
однаковий клопіт.

Чоловік — вогонь, а жінка — клоччя,
і чорт їх сварить, коли хоче.

Миру там немає,
де курка замість півня співає.

Хто жінку свою вихвалитиме,
той роги скоро матиме.

Чоловік старий,
а жінка молода й мила,—
значить, будуть роги чи могила.

Безсоромна жінка гірше, ніж отрута.

Жінка, що любить двох,
обманює обох.

Те, чого не може й сам диявол,
жінка зробить справно.

Хитра жінка й чорт
завжди викрутяться.

Вродливі — завжди вередливі.

Приязнь між жінками
там кінчається,
де суперництво починається.

Коли припече,
то поберуться й черниця з чепцем.

Черниче кохання —
як мигдалева квітка:
з'являється зрання і в'яне швидко.

Не сідай на необ'їждженого коня
і не змануй чужу жінку.

Не той сміливець,
що жінку обмовляє,
а той, хто захищає.

Жінку не бий, квітку не топчи.

Одна жінка робить все, дві — мало,
а три — нічого.

Покірпа жінка королює в домі.

°

Кого жінка любить,
до того доля прихильна.

°

Жінка, що добре вбирається,
завжди гарна.

°

Чесна жінка не нагадує
про свою честь.

°

Жінка путяща —
завжди роботяща.

°

Гарне личко —
це півпосагу.

°

Жіночі сльози нічого не коштують,
а багато значать.

°

Де чоловікова хатина,
там жінчина домівка.

Чоловічий майдан,
а жіноча домівка.

°

Та жінка гідна слави,
що не має неслави.

°

Як красуні нема без вад,
так і негарної — без принад.

°

Дівчинкою — невродлива,
а жінкою — красива.

°

Краса швидко згаса.

°

Жіноча любов і троянда
квітнуть у гошу годину.

°

Жінка й лоза виноградна
без чоловіка в'януть.

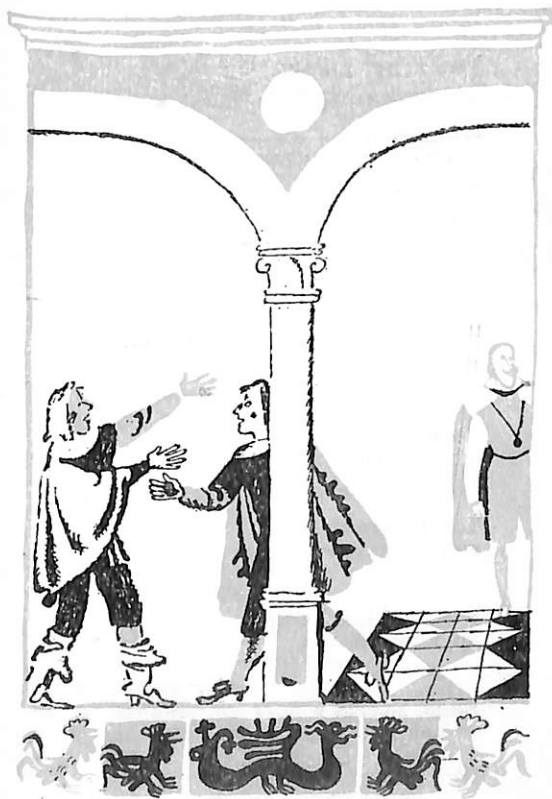
°

Коли жінка не має чоловіка,
то не має й друга.

Як золото на сонці сяє,
так жінка за добрим чоловіком
розквітає.

○

Жінка без чоловіка —
це човен без весла.

То багаті люди,
що змогли друзів набути

То багаті люди,
що змогли друзів набути.

Важко на світі без друзів жити.

Людина — як і мураха:
одна не виживе.

Той багатий,
кому судилось вірних друзів мати.

В скруті й небезпеці
друг пізнається.

Вино, золото й друг що старіші,
то кращі.

Друг давній і хороший
значить більше, ніж гроші.

Добрий друг — найближчий родич.

Нема кращого родича за обачного
й вірного друга.

Від гарних друзів — гарні й поради.

Сто друзів — мало,
а один ворог — багато.

Другова порада варта королівства.

Немає кращого дзеркала
як давній друг.

Старе золото, старе вино,
давній друг —
це все одно що новий дім,
новий одяг, новий корабель.

Друзі — як і книги:
чим кращі, тим рідніші.

Люби друга з усіма його вадами.

На вади свого друга нарікаю,
але його не проклинаю.

Добре мати друзів навіть у пеклі.

Ті, що знаються,
здалеку вітаються.

З ким веселишся,
з тим і ріднишся.

Хто хвалиться десятком друзів,
той жодного не має.

Знайомих — багато,
а друзів — мало.

Зрікаюся друга,
що має їсть зі мною,
а своє — сам самотою.

Скажи мені,
з ким ти йдеш,
і я скажу, що ти знайдеш.

Краще погана дорога,
ніж недобрий попутник.

Люблю більше осла,
що мене везе, ніж коня,
що скидає мене з сідла.

То не друг,
що за дрібницю ламає дружбу.

Зрікаюся друга,
що крильми вкриває,
а дзьобом довбає.

Швидка дружба —
скоре каяття.

Довіряй лише тому,
з ким півмішка солі з'їв.

○

Час показує, хто твій друг.

○

Підкаже лиха година,
хто добра людина.

○

Більше шкодять нерозумні друзі,
аніж явні вороги.

○

Не покладайся на друга,
який жениться.

○

Хто втрачає гроші,
той губить багато,
хто втрачає радість,
той губить ще більше,
хто ж утрачає друга,
той губить усе.

○

За гроші купується хліб,
а не дружба.

В картярській грі втрачається друг
і наживається ворог.

○

Коли в друзів за життя
доходить до зла,
то в них або великий голод,
або любов мала.

○

Поки гризуться пси,
вовк дере вівцю.

○

Не буде з рядна гарної сорочки,
а з повії — щирої подружки.

○

З добрим дружком ділись хлібом
і вином.

○

Хто сам їсть свого півня,
той сам і коня свого сидлає.

○

Хто глухий до чужого нещастя,
хай не жде,
що хтось відгукнеться на його біди.

Хто живе тільки для себе,
той мало живе.

○

Хто співчуває іншому,
той нагадує про себе.

○

Добрий намір — це більше,
ніж багатство.

○

Воду й поради дають лише тим,
хто їх просять.

○

З чужого не смійся горя,
бо й своє іде не з-за моря.

○

Чуже горе
не лікує мосї біди.

○

Відчувасмо чуже горе лише тоді,
коли своє стукає в двері.

* *

*

У щасливого навіть півні несуться.

○

Щасливий той,
хто вважає себе щасливим.

○

Справжня любов сивіє, а не старіє.

○

Де панує любов ясногозора,
там немає іншої сеньйори.

○

Кохання від кохання палає ясно,
а від зневаги — гасне.

○

Зневага вбиває любов.

○

Любов — це як місяць: коли не росте,
то йде на ущерб.

○

Любов балаклива завжди зрадлива.

Сильніших за смерть і любов
ніхто ще не знайшов.

Сварка закоханих — як вогонь:
вона лише розпалює любов.

Як велике кохання,
то й велике страждання.

Немає ні тюрем гарних,
ані потворних коханих.

Любов,
полювання і війна —
це сто мук, а удача — одна.

Хто кинувся в полювання,
війну і любов, той
не вирветься з їхніх заков.

Плоди і кохання —
коли перші,
то найкращі.

Лише той уміє кохати,
хто душею багатий.

Закоханий чоловік чинить невлад
і не терпить порад.

Пристрасть засліплює розум.

Того, що в око не впадає,
серце не помічає.

Кого не бачать очі,
того забуває серце.

Завжди на лиці та в очах
відіб'ється те,
що записано в серці.

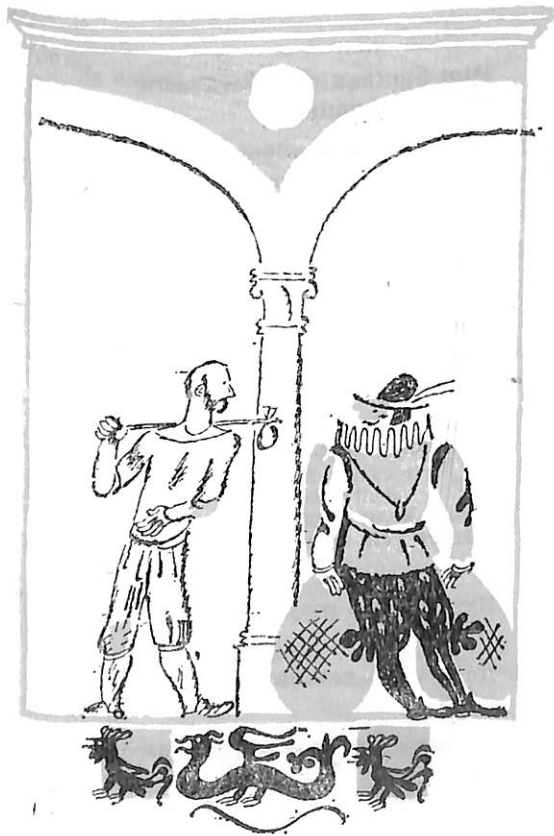
Вчинки й справи — це любов жива,
а не солодкі слова.

Ноги йдуть туди,
куди серце тягне.

Куди хилиться серце,
там падає розум.

○

Той обділений любов'ю,
хто турбується лише собою.

Між бідняками й багачами
нема родичання

Між бідняками й багачами
нема родичання.

Колінь буде свято і на нашій землі.

Благородніша чесна бідність,
аніж збідніле благородство.

Сонце, коли сходить,
світить усім однаково.

Нужда вчить розуміти світ.

Де плачуть, там не співають.

Велике нещастя голосно волає.

За одним горем услід суне сто бід.

Де ходить біда, там живе нужда.

Чесна людина у злиднях гине.

Краще бути сином бідняка,
ніж рабом багача.

Краще жити бідним,
аніж умерти багатим.

В багатстві високо не заносся,
а в бідності не принижуйся.

Настільки багатий,
настільки й проклятий.

Хто каже, що бідність — це порок,
в того не варить черепок.

Дав бог честь тим, у кого вона є.

Загубленої честі
вже ніколи не знайдеш.

Краще бути чесним бідарем,
ніж зганьбленим багатцем.

Ліпше чоловік без грошей,
ніж гроші без чоловіка.

Ліпше одна красна година,
ніж сіре все життя.

Кожен веселиться з рівним собі.

Що більше багатство,
то більше й нахабство.

Для ситого живота і мед —
гіркота.

Одні їдять смокви,
а інших нудить.

Ситій людині й вишні гірчать.

І крихти — хліб.

Хліб твердий, але зуб гострий.

Коли є хліб хоч який,
то й сльози легкі.

Як мало хліба,
то смачні сухарі.

Більше важить хліб сьогодні,
аніж курка — завтра.

Голод не знає черствого хліба.

Краще окрасць з любов'ю,
ніж курка з журбою.

Краще одна птиця в руках,
ніж дві в небесах.

Голодні мухи — найуїдливіші.

○

Голод і вовка виганяє з ханці.

○

Голодні віслюки їдять і будяки.

○

Кінь, що не годується вівсом,
поганий під сідлом.

○

Самими апельсинами
ситий не будеш.

○

Коли пусто в животі,
то немає й радості.

○

Котам завжди сниться кухня.

○

Голод — ворог доброчесності.

○

Добрий голод не розбирає,
чи поганий харч.

На весіллі у бідних більше галасу,
ніж ласощів.

○

Бідний чоловік і дециці радий.

○

Заповіт бідняка
на нігті можна записати.

○

У нього стільки землі,
що піде й притулитись.

○

У нього нема ні вірьовки,
ані в'язки.

○

Той, хто не має волів, ані корови,
той упочі оре.

○

Хто має сорочку лишень,
тому субота — поганий день.

○

Хто не носить черевиків,
той їх не бруднить.

Хто зубожів,
того живцем з'їдять.

○

Змарнований час не дає грошей.

○

Гроші легко витратити,
а важко заробляти.

○

Пізно заощаджувати тоді,
як гаманець пустий.

○

Найкращий спосіб заробляти —
це заощаджувати.

○

У жінки гідальго мало грошей,
зате довга коса.

○

Бідний гідальго спершу обноситься,
а потім латає одяг.

○

Дона видно по тому,
який в нього плащ.

Бог дає горіхи тим,
хто не має зубів.

○

Немає на сідалі жирних курей —
їх податок бере.

○

В одних гинуть корови,
а в когось теляться бички.

○

Швидко тратиться те,
що легко дістається.

○

Це як закон — з'явилося золото,
а втік сон.

○

Хто багато має,
тому бракує ще більше.

○

Від жадності навіть мішок рветься.

○

З золотим вантажем
і осел на гору легше сходить.

Навіть коти хочуть ходити в чоботях.

°

Золоті вудила
не роблять віслюка кращим.

°

Алькальд¹ править,
млин меле борошно —
і в обох не порожньо.

°

В кінці року слуга визнає,
чи хитрий у нього хазяїн.

°

Служи сеньйору і визнаєш,
що таке горе.

°

Сеньйори бідніють,
а слуги страждають.

°

Такий добрий Педро,
як і його хазяїн.

¹ Алькальд — старшина общини,
суддя.

Поганий сеньйор і слугу несе.

°

Який господар, такі й слуги.

°

В нетерплячого хазяїна
завжди слуга неслухняний.

°

Хто служить двом сеньйорам,
той мусить когось обманювати.

°

У давньому роді є граф і є злодій.

°

Іспанський дон,
французька ясновельможність,
португальська милість —
усі вже затьмились.

°

Завжди знайдеться король,
щоб вами правити,
і папа, щоб відлучити вас від церкви.

°

Як живе король,
так живуть і піддані.

Новий король на трон —
новий і закон.

о

Той, хто встановлює закон,
мусить берегти його.

о

Хто винен Педро,
а позичає Гашпару,
той боргів не віддає і заводить чвару.

о

Спершу сплати борги,
а тоді хизуйся багатством.

о

Поки борги не сплачені,
доти немає спадщини.

о

Багатий той, хто нікому не винен.

о

Хто борги сплачує,
той збільшує своє добро.

о

Той справді багатий,
хто не мусить віддавати.

Старі борги,
а нові гріхи.

о

Невдячний боргів не повертає.

о

Просити в скупія — все одно
що спускатись на морське дно.

о

Бідному не вистачає багато,
а скупому — всього.

о

Скупий за один реал
сотню змарнував.

о

Не кидайся купляти те,
що сплатити не можеш.

о

Не купуй того, що не потрібне,
хоч воно й дешеве.

о

Коли покупець скупий,
тоді продавець глухий.

Двом хитрим важко домовитись.

°

Кожен каже про ярмарок так,
як йому на ньому щастить.

°

Хто купує непотріб,
той бідує потім.

°

Хто погано платить,
той двічі заплатить.

°

Краще купляти сміючись,
аніж їсти плачучи.

°

Це не варте й гнилої смокви.

°

Це дешевше банана.

* *

*

Не абату,
а лікареві й адвокату кажи правду.

Хто був ченцем,
той не стане ні другом,
ані кумом.

°

Як поганий капелан,
то кенський і ключар.

°

Смерть так само забирає папу,
як і того, хто не носить єдвабу.

°

Священники й святиники
завжди невдоволені.

°

І слуги божі грішать.

°

Чернеча сутана і жіноча спідниця
можуть всього добитися.

°

Чернець, черниця і ворожка —
трос різних людей і всі — неправдиві.

°

Монах і ворожка —
дві лапи одного чорта.

Боже, зроби,
щоб рік не починався з абата
і не кінчався ченцем.

На думці в абата вечере багата.

З сусідами,
абатом і власником ферми
будь обачним вельми.

Від єпископа, війни,
чуми й голоду звільни нас, господи!

Заспіває абат —
і паламар підтягнути рад.

Читати проповідь священикам,
сповідати черниць і ганяти собак —
це робить лише дивак.

Співає паламар,
а йому вже несуть якийсь дар.

Тінь проходить,
а світло залишається

Тінь проходить,
а світло залишається.

Без сонця тіні не буває.

Чини добро й нікого не бійся.

Добро тоді пізнають і люблять,
коли загублять.

Краще маленьке добро,
ніж велике зло.

Зневага будь-якого добра —
це причина всякого зла.

Добрий той, хто віддає без роздумів.

Відкривай тому баклагу,
хто терпить спрагу.

Чесній людині
неважко чипити добро.

Хто не знав зла,
той не відає і добра.

Добро, що роблять зі страху,
швидко піде прахом.

Набуте злом не стане добром.

Доброчесність перемагає порок.

Немає зла,
що тридцять років тягнеться,
ні добра,
яке б стільки з ним мирилося.

Поки існує світ,
не було ще тридцять поганих літ.

○

І некло не вічне.

○

У в'язниці та шпиталі бачиш,
хто зичить тобі добра,
а хто — зла.

○

Всі хочуть справедливості,
але не всі дбають про неї.

○

Послуги записуються на піску,
а кривди викарбовуються на металі.

○

Кожен бачить добро чи зло —
це вже які очі в кого.

○

Люди, як і дні, не бувають однакові.

○

Кожен волосок має власну тінь
і голосок.

Чорна чи біла — свиня є свинею.

○

Хто втратив сором,
тому більше нічого втрачати.

○

Хто невдоволений усім на світі,
тому важко жити.

○

Хто поганець на своїй землі,
той падлюкою буде на чужій.

○

Хто поганий у своєму селі,
той ще гірший буде в Лісабоні.

○

Хто знущається з тварини,
той зіпсована людина.

○

Хто камінь кидає вгору,
тому він впаде на голову.

○

Не завжди той, хто танцює,
платить за музику.

Хто грається з вогнем,
той може згоріти.

○

Від маленької жаринки
горять великі будинки.

○

Не роби іншим те,
чого не хочеш,
щоб тобі робили.

○

Легкий вантаж,
як на чужих плечах.

○

Як прийшла слава,
то й пам'ять слабка стала.

○

Гордий втрачає зір,
а певдячний — пам'ять.

○

Маленька заздрість отрує велику
радість.

Тільки ниці люди
шукають вигоду всюди.

○

Усякий порок більше забере,
ніж трое синів за вітром пустять.

○

Старий вовк утрачає зуби,
а вдачу не губить.

○

Яким у колиску кладуть,
таким і на цвинтар понесуть.

○

Вдачу, що природа вділила,
змінить лише могила.

○

Люди бачать обличчя, а не серце.

○

У Франції — як француз,
у Римі — як римлянини.

○

Блаженне обличчя,
а удача — лисенча.

Бережись тихої води,
бо в ній сидять чорти.

Що тихіша вода,
то більша в ній таїться біда.

Піде і ні в яку погоду
не лізь навмання у тиху воду.

Не все те борошно,
що біліє.

Не все те риба,
що попадає в сітку.

Те, що вночі робиться,
видно зранку.

Те, що приваблює зночі,
зранку не тішить очі.

Троянда — не лише квітка.

В троянди опадають пелюстки,
а лишаються колючки.

Одна крапля меду
більше мух збирає,
ніж бочка оцту.

І в морі
не одна трапляється мілина.

Фальшива монета
ходить уночі.

Своя душа себе втіша,
своя рука собі легка.

Рука руку мис,
а вдвох вони вмивають обличчя.

Що Ірод, що Пілат —
різниці немає.

Хоч який добрий кінь,
але все одно спіткнеться.

Немає такої рівної дороги,
щоб на ній не було вибоїн.

Дурна та вівця,
що вовку сповідається.

Хто стає медовим,
того жалять бджоли.

Із багна виліз,
та в болото попав.

Покусаного пса
всіє куса.

Завжди знайдеться собака,
який нас обгавка.

Гавкати гавкай,
але не кусай.

Лисяча порада —
то куряча смерть.

Вовча смерть —
на користь отарі.

Хто шукає свиней,
тому з кожного куша чується
рохкання.

Набридливий чоловік
завжди приходить невчасно.

Злодії сваряться
й один одного топлять,
а впливає крадене.

Хто вкрав перстенець,
той украде й гаманець.

Хто зі злодієм дружить,
той злодій сам.

○

Той злодій,
що красти йде,
і той, що стоїть біля дверей.

○

Однакової кари заслуговують
як порадник, так і злодій.

○

Де алькальд недолугий,
там панують злодюги.

○

Злодій у злодія не краде.

○

Хай бог тебе спасе від параграфа
законника і гніву каноніка,
а в усьому — від потаріуса,
пана й рецептів шарлатана.

○

Хай ворога мого від суду звільнить
бог, а мене — від них обох.

Час найкращий суддя,
хоч і судить спогодя.

○

Де правлять вдало,
там законів мало.

○

Як хочеш бути добрим суддею,
то кожного вислухай.

○

Якщо ти попав до Риму,
то його законів дотримуй.

○

Не впадай перед всіма зрану
і здобудеш пошану.

○

В лиху годину не гниє,
а в добру не лінується.

○

Тому,
хто знахабнів украй,
смівливістю відповідай.

Хоч сеньйор на словах і щирий,
та не йми йому віри.

о

Ввічливість не вадить і короні.

Хто не ризикує,
той моря не перепливе

Хто не ризикує,
той моря не перепливе.

Моряк пізнається тоді,
коли надходить буря.

Зневага до смерті —
це пошана до життя.

Молодому кавалеристові —
кінь витривалий.

Великому кораблю — велика буря.

Завжди прямо йди,
і хай гавкають пси.

Впевнена рука не тремтить.

Своя воля —
своя доля.

У великому морі
вирастає велика риба.

Під кемським плащем
часом добрий лицар ходить.

В маленькому тілі —
велике серце.

Обачність не гірше
за відвагу.

Краще виїжджати в дорогу
на старому возі,
аніж випливати в море
на пошарпаному кораблі.

Обачний усе зважить перед тим,
як узяти зброю.

○

Мало хто виходить у море,
не згадуючи бурі.

○

Хто співає, той страх відганяє,
а хто плаче, той посилює його.

○

Вовк завжди здається більшим,
аніж є насправді.

○

Через страх честі не втрачай.

○

Хто боїться, хай купує собаку.

○

Лякливий чоловік
від усього здригається.

○

Здиhaють коти — миші веселяться.

Мати кігті —
це не значить бути левом.

○

Якщо захотів меду,
не лякайся бджіл.

○

Не треба бути мудрим і хитрим,
щоб плисти під сонцем
і гожим вітром.

○

Кому щастить,
тому й мурашка допомагає.

○

Всі лоцмани добрі,
коли гарна погода.

○

Корсар обіцяє месо й свічку тоді,
коли галера в біді.

○

Хто сів на корабель з дияволом,
той мусить з ним плисти.

Хто спішить на землі,
той може втопитися в морі.

○

У кого весло криве,
той позаду пливе.

○

Тільки той, хто володіє собою,
може правити іншими.

○

Той багато вартий,
хто вмів керувати.

○

Корабель без керма —
аварія пряма.

○

Там, де багато командують
і ніхто не підкоряється,
усе валиться.

○

Немає стола без хліба, а війська —
без полководця.

Через цвях гине підкова,
через підкову кінь,
через коня — кавалерист,
а через кавалериста — ціле військо.

○

Якщо у нас буде мир,
помремо старими.

○

Буря і війна не тривають вічно.

○

Коли вибухає війна —
диявол збільшує пекло.

○

Мало розбити ворога,
його треба ще й перемогти.

○

Війну перемагає проста мужність,
а не добра зброя.

○

Спанням не здобувають перемог.

Розбитому кораблю
всі вітри супротивні.

Хто має гарну жінку,
замок на кордоні
й виноградник при дорозі,
той завжди живе в тривозі.

Мила війна тому,
хто не йде воювати.

Здається милою війна тому,
хто вік її не зна.

Багато хто говорить про війну,
а не спішить ради неї
лишати жону.

Хто не піде на війну,
той на ній і не загине.

Хто не став добрим солдатом,
той не буде добрим капітаном.

Хто милує ворога,
той умре від його рук.

Супротивник спокійний —
ворог подвійний.

Зброю, якою боронишся,
не позичай ворогові.

Любить король,
щоб зраджували,
але тільки не його.

За короля воюй,
а свій дім захищай.

Коли не захоче один,
двоє не поб'ються.

Краще погана згода,
ніж добра гризота.

Краще ділити яйце у мирі,
ніж бика у війні.

○

Що страшніша війна,
то більша миру ціна.

○

Хто живе в мирі, той спить спокійно.

Більше варте добре здоров'я,
ніж важкий гаманець

Більше варте добре здоров'я,
ніж важкий гаманець.

Якщо буде здоров'я і мир,
то житимем довго і матимем
всього надмір.

Хто має здоров'я і свободу,
той багач,
хоч про це й не відає зроду.

Більше варті дві ноги,
ніж три костури.

Життя — це радість,
яку не кожен цінує.

Радість — це здоров'я душі.

Є тисяча способів умерти,
а народитися — лише один.

Менше ввечері з'їси —
довше проживеш.

Хто більше спить, той менше живе.

Учорашній хліб,
сьогоднішнє м'ясо і вино торішнє —
це найздоровіше.

Добрый хліб черствий,
коли нема ніякого.

Нема любові — як перша,
хліба — як пшеничний,
а м'яса — як баранина.

Їж те, що масни, а не те, що жадаєш.

Їж вчасно,
а вдягайся по годині.

— Дівчата,
хто зуби вам зіпсував так рано?
— Холодна вода і гарячі каштани!

Молодість, здоров'я і ріка
не повертаються назад.

Що більше лікарів, то більше хвороб.

В дім, куди не заглядає сонце,
приходить лікар.

Хворому ніколи не вадить сон,
обережність і курячий бульйон.

Рахунок в аптеці відкритий,
якщо дім сирий.

Хвороба приїздить верхи,
а відходить пішки.

Більше від ланцета лікує діста.

Час найкращий лікар,
але лікує найдовше.

Коли в лікаря м'яке серце,
то хворий в небезпеці.

У Саламанці¹ одні лікуються,
а інші мордуються.

Рани лікує не лише мазь,
а й терпіння.

Хто добре лікується,
той довше й живе.

Ніхто не хоче бути старим,
апі вмирати молодим.

Добрий півень ніколи не жиріє.

¹ Саламанка — іспанське місто,
адміністративний центр.

Здоров'я і радість —
оце і є краса.

°

Здоровому чоловіку й холодна вода —
ліки.

°

Міцне вино,
та слабка голова.

°

Веселі ночі,
а ранки сумні.

°

Вино переставляє ноги,
та збиває з дороги.

°

Благородне вино і страх нищий
відкривають тасмниці.

°

Куди приходить пиття,
звідти втікає знаття.

°

Надмірне вино не тримає тасмниць
і не виконує обіцянок.

Хто дружить з вином,
той сам собі ворог.

°

Втікай від поганого сусіда
і від надмірного чаркування.

°

Гра і пиття — для дому біда.

°

В домі, де п'ють і гуляють,
радість поволі вмирає.

°

Людей більше топиться у вині,
а ніж у воді.

°

Глечик, з яким ходять по вино,
або без ручки, або щербатий.

°

Добре вино шкодить гаманцеві,
а погане — плунку.

°

Хто вечереє вином,
той снідає водою.

Хто веселий встас,
той весь день співає.

°

У бідняків з Портела¹ вдача весела.

°

Кожен чоловік любить те,
до чого звик.

°

Кожен, хто чомусь рад,
веселиться на свій лад.

°

Кожен знає, що йому дошкуляє.

°

Велика кухня — маленький заповіт.

°

Огородність — це вмістилище хвороб.

°

Маслини ніколи
хліба не замінять.

¹ Портел — підгірське містечко
на півдні Португалії.

Скрутний рік завжди
в Португалію йде по воді

Скрутний рік завжди в Португалію
йде по воді.

Рік був із снігом — будемо з хлібом.

На півночі блискавки —
вітер близький,
а з півдня поверне —
задощить напевне.

Добрий той сніг, що вчасно ліг.

У важкому році всі дні довгі.

Одна ластівка не творить весни,
як один палець — руки.

Туман на верховині —
дощ у долині.

Чайки на землі —
знак доброї погоди.

Південний вітер землю сушить,
а хліб губить.

Славним хліборобам Алкейдана¹
сила й красномовність дана.

Чорна рілля — хлібна земля.

Світла земля
не дає доброго хліба.

Літо збирає, а зима проїдає.

¹ Алкейдан — провінція в Португалії.

І груші не люблять суші.

Краще дощ небесний,
ніж поливання чудесне.

Засівай рано, а збирай старанно —
і заодно матимеш хліб та вино.

Дощ у маю — хліб у сім'ю.

Квітучий май —
то справжній рай.

Коли висихає джерело,
тоді й вода цінується.

Як рік безводний,
то й голодний.

Нема такої бурі,
щоб не стихла.

Немає місяця,
який би щораз не вертався до нас.

Двох неділь у тижні не буває,
і в році двох літ немає.

Смоківниця тягнеться
корінням до води,
а верхів'ям до сонця.

Добрий мед молодий, а вино — старе.

Під місячним промінням
виноград не зріє.

Хто працює в липні,
той робить на себе.

У серпні кожен плід має свій смак.

Що в серпні дозріває,
те вересень збирає.

Великі дерева дають більше тіні,
аніж плодів.

о

Дині їмо нині, а хліб — весь рік.

З М І С Т

- 5 Вступне слово
Маргарити Жердинівської
- 14 Без праці немає поваги
- 22 Слова й діла показують всім,
хто є ким
- 42 Батьківський дім — школа для дітей
- 60 То багаті люди, що змогли друзів
набути
- 72 Між бідняками й багачами нема
родичання
- 88 Тінь проходить, а світло залишається
- 102 Хто не ризикує, той моря не
перепливе
- 112 Більше варте добре здоров'я, ніж
важкий гаманець
- 120 Скрутний рік завжди в Португалію
йде по воді

ПОРТУГАЛЬСКИЕ
ПОСЛОВИЦЫ И ПОГОВОРКИ

Составление
и вступительное слово
Маргариты Исаковны Жердиновской

Перевод с португальского
М. И. Литвинца

Художник-иллюстратор *Е. Г. Монин*

Серия «Мудрость народная»
Сборник тридцать третий

Киев, издательство художественной
литературы «Дніпро», 1982
(На украинском языке)

Редактор *С. А. Коваль*
Художник *С. Г. Монин*
Художний редактор *В. С. Мігченко*
Технічний редактор *С. М. Величко*
Коректори *О. С. Назаренко,*
С. В. Саченко

ІВ № 1633

Здано до складання 05.03.82.
Підписано до друку 06.07.82.
Формат 70×108¹/₁₆.
Папір друкарський № 1.
Гарнітура звичайна нова.
Друк висоний.
Ум. друк. арк. 2,80.
Ум. фарб. відб. 5,863. Обл.-вид. арк. 2,473.
Тираж 50 000. Зам. 2—82.
Ціна 40 коп.

Видавництво художньої літератури
«Дніпро».
252601, Київ-МСП,
вул. Володимирська, 42.

Книжкова фабрика «Жовтень».
252053, Київ, вул. Артема, 25.

П60 Португальські прислів'я та
приказки: Збірник /
З португ. перекл. М. Лит-
винець; Упоряд., вступне
слово М. Жердинівської;
Іл. худож. Є. Моніна.— К.:
Дніпро, 1982.— 125 с., іл.—
(Мудрість народна).

До збірника увійшли кращі при-
слів'я та приказки, що відбивають
багатовіковий життєвий досвід
португальського народу.

70500—193
II M205(04)—82 193.82. 4703000000

82.33—6

34122

/2199

